

THE DEATH OF THE MAIDEN IN CLASSICAL ATHENS

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΜΟΥ ΚΟΡΗΣ ΣΤΗΝ
ΑΘΗΝΑ ΤΩΝ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Katia Margariti

Access Archaeology

ARCHAEOPRESS PUBLISHING LTD

Gordon House
276 Banbury Road
Oxford OX2 7ED

www.archaeopress.com

ISBN 978 1 78491 546 9
ISBN 978 1 78491 547 6 (e-Pdf)

© Archaeopress and K Margariti 2017

Cover images: Front - E26, Malibu, J.P. Getty Museum 82.AA.135
Back - E60 New York, The Metropolitan Museum of Art 44.11.2,3

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted,
in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying or otherwise,
without the prior written permission of the copyright owners.

Publisher's Preface

This *Access Archaeology* publication presents a special edition of Katia Margariti's doctoral thesis entitled *The Death of the Maiden in Classical Athens*. The original thesis was submitted to the Department of History, Archaeology, and Social Anthropology (IAKA) of the University of Thessaly in Volos in 2010.

Here the original thesis is augmented by an extensive summary in English accompanied by the original Greek text, catalogue and illustrations. The thesis contains much valuable analysis and catalogue material and this publication has been produced in order that the work should not be overlooked merely for reasons of language.

For reasons of copyright it has not been possible to include all the original illustrations, but these can be consulted in full in the Hellenic National Archive of doctoral theses:

<http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/24377#page/1/mode/2up>.

In accordance with the norms of *Access Archaeology*, this publication is available in open-access e-pdf format and in (on-demand) print format. This combination makes possible publication of works which would be too large or perhaps too obscure to be financially viable for a full print edition, while enabling print copies to be provided to individuals and institutions when required.

ENGLISH SUMMARY TABLE OF CONTENTS

Introduction	i
History of the subject	ii
THE DEAD MAIDENS IN THE FUNERARY ART OF CLASSICAL ATHENS	v
Identification criteria	v
Problems of the iconography	v
The iconography of dead maidens in funerary art	vi
MAIDEN BURIALS IN CLASSICAL ATHENS	xii
<i>Grab eines attischen Mädchens</i>	xiii
Comparing Athenian maiden burials with those of other Greek areas	xiii
Boeotia	xiv
Samothrace	xiv
Metapontum	xiv
Corinth	xv
Epizephyrian Locri	xv
FUNERARY EPIGRAMS OF DEAD MAIDENS	xvi
THE DEATH OF THE MAIDEN IN GREEK TRAGEDY	xvii
Maiden Sacrifice: Iphigeneia, Polyxene, Makaria	xvii
Iphigeneia	xvii
Polyxene	xx
Makaria	xxi
Antigone: the bride of Hades	xxii
THE DEATH OF THE MAIDEN IN ATHENIAN MYTHS	xxiv
The hanged maiden Erigone	xxiv
The daughters of Leos	xxvi
CONCLUSIONS	xxvii
Marriage to death	xxvii
Catalogue Abbreviations	xxxi
Tables	xxxii
Graphs	xl
List of Images	xlii
English Translation of Greek thesis table of contents	xliv

TABLE OF CONTENTS
(English translation of the Greek thesis table of contents)

Introduction	1
History of the subject	6
Aim and structure of the thesis	16
1. The dead maidens on the Attic vases of the Classical period	18
A) Identification criteria and problems of the iconography	25
B) The vases and their iconography	30
Γ) The dead maiden	32
1. Age / Size / Scale	32
2. Stance	33
3. Attire	35
3α. Attic peplos	35
3β. Chiton and himation	36
3γ. Bridal veil (use of himation as bridal veil)	38
4. Hairstyles	39
4α. Long hair	39
4β. <i>Lampadion</i> hairstyle	40
4γ. Short or gathered up hair	40
5. Diadem	41
6. Gestures	43
6α. The <i>anakalypsis</i> gesture	43
6β. The <i>cheiragogia</i> (maidens being led by the hand)	44
7. The depiction of the dead maidens as brides	50
8. Objects and pets held by the dead maidens	53
8α. Vases	54
8β. Pyxidae	55
8γ. <i>Taeniae</i>	55
8δ. Baskets	56
8ε. Jewellery	57
8ζ. Pets	57
Δ) Secondary Figures	59
1. Mourning relatives and secondary figures	59
1α. Objects held by secondary figures	60
1β. Gestures of mourning and sorrow	62
2. Maidservants and nurses	63
3. Pet birds	64

E) Grave monuments and suspended objects	65
1. Grave monuments (<i>semata</i>)	65
2. Suspended objects	67
Z) <i>Eidola</i>	68
H) Iconography and subject matter	71
1. The loutrophoros	71
2. Charon: the ferryman of the dead	82
3. <i>Psychopompos</i> Hermes	97
4. The winged bearded demon	101
5. The <i>prothesis</i>	107
6. Tomb visit scenes	117
7. Maiden sacrifice	123
CONCLUSIONS	126
2. The dead maidens on the Attic funerary reliefs of the Classical period	137
A) Identification criteria and problems of the iconography	140
Identifying the deceased in two- and multi-figured scenes	141
The Athenian maiden	144
Inscriptions	149
B) The funerary reliefs and their iconography	152
Γ) The dead maiden	157
1. Age / Size / Scale	157
2. Stance	159
3. Attire	161
3α. Attic peplos	161
3β. Diagonal himation	165
3γ. Chiton and himation	166
3δ. Argive peplos	166
3ε. <i>Kandys</i>	168
3ζ. Small Herculaneum woman type	168
4. Hairstyles	168
4α. Long hair or long plait	168
4β. Plait encircling the head	170
4γ. 'Melon' coiffure (combined with plait encircling the head)	170
4δ. <i>Lampadion</i> hairstyle	171
4ε. Short or gathered up hair	172
4ζ. Hair gathered up on top of the head	173

4η. Knot of hair	174
5. Gestures	175
5α. Holding the himation edge(s)	175
5β. The <i>anakalypsis</i> gesture	177
6. Objects and pets held by the dead maidens (or accompanying them)	178
6α. Birds	178
6β. Dolls	180
6γ. Mirrors	188
6δ. Pyxidae	191
6ε. Jewellery	192
6ζ. Vases	193
6η. The loutrophoros	194
The loutrophoros theory and its problems	194
The loutrophoros on the funerary reliefs of dead maidens	206
7. The seated maiden type	216
8. The Eukoline type	220
9. Accompanying pets	221
9α. Small dog	221
9β. Birds	223
9γ. Maiden with bird and dog	224
 Δ) Secondary Figures	 226
1. Mourning relatives and secondary figures	226
1α. <i>Dexiosis</i>	228
1β. Gestures of mourning and sorrow	233
1γ. Gestures of tenderness	242
1δ. Speaking gestures	245
1ε. Siblings	246
2. Maidservants	247
2α. Maidservants with pyxidae	249
2β. Maidservants holding various objects (other than pyxis)	251
2γ. Other maidservants	252
2δ. Mourning maidservants	253
2ε. Maiden holding bird accompanied by maidservant	254
2ζ. Maiden holding doll accompanied by maidservant	254
2η. Ameinokleia type	256
 E) Inscriptions	 259
 Z) Reworking and reuse of funerary reliefs	 265
 CONCLUSIONS	 268
 3. The burial of maidens in classical Athens	 280
A) Problems in the study of excavation data	280

B) The classical burials of maidens in the Attic cemeteries	289
Γ) <i>Grab eines attischen Mädchens</i>	295
Δ) The burials of maidens in other areas of the Greek world	297
1. Boeotia	298
2. Samothrace	298
3. Metapontum	298
4. Corinth	300
5. Locri Epizephyrii	301
CONCLUSIONS	303
4. The dead maidens in the Attic funerary epigrams of the Classical period	305
CONCLUSIONS	308
5. The death of the maiden in Attic tragedy	310
A) Sacrifice of the maiden	311
1. Iphigeneia	311
2. Polyxene	327
3. Makaria	331
B) Marriage to Death	332
4. Antigone	332
CONCLUSIONS	339
6. The death of the maiden in Athenian mythology	343
1. Erigone: the hanged maiden	343
2. Daughters of Leos: sacrificing themselves for the sake of their city	350
CONCLUSIONS	352
The death of the maiden in classical Athens: Conclusions	355
CATALOGUES	
Catalogue abbreviations	381

Funerary Reliefs

1. Grave stelai	381
1α. Grave stelai of dead maidens	381
1β. Dubious grave stelai of dead maidens	409
2. Marble vases	423
2α. Marble lekythoi	423
2β. Dubious marble lekythoi	424
2γ. Marble hydriae-loutrophoroi	430
2δ. Marble amphorae-loutrophoroi	430
2ε. Marble hydria	431

Attic Vases

Catalogue 1	432
Appendix	439
Catalogue 2 (dubious cases)	439

Funerary Inscriptions

Catalogue of funerary epigrams	448
--------------------------------	-----

ABBREVIATIONS – BIBLIOGRAPHY

Abbreviations	450
Museums Abbreviations	451
Bibliography	453
List of Ancient Authors	500

TABLES - GRAPHS

Tables	513
Graphs	522

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή	1
Η επιστημονική έρευνα	6
Στόχοι και δομή της διατριβής	16
1. Η νεκρή άγαμος κόρη στα αττικά αγγεία της κλασικής περιόδου	18
A) Κριτήρια επιλογής και προβλήματα της εικονογραφίας	25
B) Τα αγγεία και η εικονογραφία τους	30
Γ) Η άγαμος κόρη	32
1. Ηλικία / Μέγεθος / Κλίμακα	32
2. Στάση	33
3. Ενδυμασία	35
3α. Αττικός πέπλος	35
3β. Χιτώνας και ιμάτιο	36
3γ. Χρήση του ιματίου ως καλύπτρας (νυφικού πέπλου)	38
4. Κόμμωση	39
4α. Μακριά κόμη	39
4β. <i>Λαμπάδιον</i>	40
4γ. Κοντή ή μαζεμένη κόμη	40
5. Διάδημα	41
6. Χειρονομίες	43
6α. Οι κόρες που ανακαλύπτονται	43
6β. Οι κόρες που χειραγωγούνται	44
7. Η απεικόνιση της νεκρής παρθένου ως νύφης	50
8. Αντικείμενα και ζώα που κρατούν οι νεκρές παρθένοι	53
8α. Αγγεία	54
8β. Πυξίς	55
8γ. Ταινία	55
8δ. Κάνιστρα	56
8ε. Κοσμήματα	57
8ζ. Κατοικίδια ζώα	57
Δ) Παραπληρωματικές μορφές	59
1. Πενθούντες συγγενείς και δευτερεύουσες μορφές	59
1α. Αντικείμενα που κρατούν οι παραπληρωματικές μορφές	60
1β. Χειρονομίες πένθους και θλίψης	62
2. Θεραπεινίδες και τροφοί	63
3. Κατοικίδια πτηνά	64
E) Ταφικά <i>σήματα</i> και αναρτημένα αντικείμενα	65
1. Ταφικά <i>σήματα</i>	65
2. Αναρτημένα αντικείμενα	67

Z) Είδωλα	68
H) Εικονογραφία και θεματική των παραστάσεων	71
1. Η λουτροφόρος	71
2. Ο πορθμέας Χάρων	82
3. Ο ψυχοπομπός Ερμής	97
4. Ο φτερωτός γενειοφόρος δαίμων	101
5. Η πρόθεσις	107
6. Η επίσκεψη στον τάφο	117
7. Η θυσία της παρθένου	123
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	126
2. Η άγαμος κόρη στα αττικά επιτύμβια ανάγλυφα της κλασικής περιόδου	137
A) Κριτήρια επιλογής και προβλήματα της εικονογραφίας	140
Η αναγνώριση της νεκρής σε διμελείς και πολυπρόσωπες παραστάσεις	141
Η παρθένος κόρη	144
Επιγραφές	149
B) Τα επιτύμβια ανάγλυφα και η εικονογραφία τους	152
Γ) Η άγαμος κόρη	157
1. Ηλικία / Μέγεθος / Κλίμακα	157
2. Στάση	159
3. Ενδυμασία	161
3α. Αττικός πέπλος	161
3β. Διαγώνιο ιμάτιο	165
3γ. Χιτώνας και ιμάτιο	166
3δ. Αργείος πέπλος	166
3ε. Κάνδυς	168
3ζ. Ιμάτιο τύπου Μικρής Ηρακλεώτισσας	168
4. Κόμμωση	168
4α. Μακριά κόμη ή μακριά κοτσίδα	168
4β. Κοτσίδα γύρω από την κεφαλή	170
4γ. Πεπονοειδής κόμμωση (με κοτσίδα γύρω από την κεφαλή)	170
4δ. Λαμπάδιον	171
4ε. Κοντή ή μαζεμένη κόμη	172
4ζ. Μαζεμένη κόμη στην κορυφή της κεφαλής	173
4η. Κρωβύλος άκοπων μαλλιών	174
5. Χειρονομίες των νεκρών παρθένων	175
5α. Οι κόρες που κρατούν το ιμάτιο τους	175
5β. Οι κόρες που « ανακαλύπτονται »	177
6. Αντικείμενα και ζώα που κρατούν οι νεκρές, ή τις συνοδεύουν	178
6α. Πτηνά	178
6β. Πλαγόνες	180
6γ. Κάτοπτρα	188

6δ. Πυξίδες	191
6ε. Κοσμήματα	192
6ζ. Αγγεία	193
6η. Λουτροφόρος	194
Το πρόβλημα των λουτροφόρων	194
Η λουτροφόρος στα επιτύμβια ανάγλυφα των αθίδων παρθένων	206
7. Καθήμενη νεανική μορφή	216
8. Τύπος Ευκολίνης	220
9. Συνοδεύοντα ζώα	221
9α. Σκυλάκι	221
9β. Πτηνά	223
9γ. Κόρη με πτηνό και σκυλάκι	224
Δ) Παραπληρωματικές μορφές	226
1. Πενθούντες συγγενείς και δευτερεύουσες μορφές	226
1α. Δεξίωσις	228
1β. Χειρονομίες πένθους και θλίψης	233
1γ. Χειρονομίες τρυφερότητας	242
1δ. Χειρονομίες που φανερώνουν ομιλία	245
1ε. Αδέλφια	246
2. Θεραπαινίδες	247
2α. Θεραπαινίδες με πυξίδα	249
2β. Θεραπαινίδες που κρατούν άλλα αντικείμενα	251
2γ. Άλλες θεραπαινίδες	252
2δ. Θεραπαινίδες που πενθούν	253
2ε. Κόρη με πτηνό και θεραπαινίδα	254
2ζ. Κόρη με πλαγγόνα και θεραπαινίδα	254
2η. Τύπος Αμεινοκλείας	256
Ε) Επιγραφές	259
Ζ) Εκ νέου επεξεργασία και επαναχρησιμοποίηση	265
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	268
3. Η ταφή της αγάμου κόρης στην κλασική Αθήνα	280
Α) Προβλήματα της μελέτης των ανασκαφικών δεδομένων	280
Β) Οι κλασικές ταφές των αγάμων κορών στα αττικά νεκροταφεία	289
Γ) <i>Grab eines attischen Mädchens</i>	295
Δ) Οι ταφές των αγάμων κορών σε άλλες ελληνικές περιοχές	297
1. Βοιωτία	298
2. Σαμοθράκη	298
3. Μεταπόντιον	298
4. Κόρινθος	300

5. Επιζεφύριοι Λοκροί	301
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	303
4. Η αγάμος κόρη στα αττικά επιτύμβια επιγράμματα των κλασικών χρόνων	305
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	308
5. Ο θάνατος της αγάμου κόρης στην τραγική ποίηση	310
A) Η θυσία της παρθένου	311
1. Ιφιγένεια	311
2. Πολυξένη	327
3. Μακαρία	331
B) Ο γάμος με τον Άδη	332
4. Αντιγόνη	332
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	339
6. Ο θάνατος της αγάμου κόρης στους αττικούς μύθους	343
1. Ηριγόνη: η απαχρονισμένη παρθένος	343
2. Οι κόρες του Λεώ: θυσία για την πατρίδα	350
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	352
Ο θάνατος της αγάμου κόρης στην κλασική Αθήνα: Συμπεράσματα	355
ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ	
Σήμανση Καταλόγων	381
Επιτύμβια Ανάγλυφα	
1. Επιτύμβιες Στήλες	381
1α. Επιτύμβιες στήλες αγάμων κορών	381
1β. Αμφίβολες επιτύμβιες στήλες αγάμων κορών	409
2. Μαρμάρινα Αγγεία	423
2α. Μαρμάρινες λήκυθοι	423
2β. Αμφίβολες μαρμάρινες λήκυθοι	424
2γ. Μαρμάρινες λουτροφόροι - υδρίες	430
2δ. Μαρμάρινες λουτροφόροι - αμφορείς	430
2ε. Μαρμάρινες υδρίες	431

Αττικά Αγγεία

Κατάλογος 1	432
Παράρτημα	439
Κατάλογος 2 (αμφίβολες παραστάσεις)	439

Επιτύμβιες Επιγραφές

Κατάλογος Επιτυμβίων Επιγραμμάτων	448
-----------------------------------	-----

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συντομογραφίες	450
Συντομογραφίες Μουσείων	451
Βιβλιογραφία	453
Κατάλογος Αρχαίων Συγγραφέων	500

ΠΙΝΑΚΕΣ - ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Πίνακες	513
Γραφήματα	522